

Інтернет-конференції «Приватне право в умовах глобалізації: Цифровізація: переваги, проблеми та шляхи їх подолання» Миколаївський інститут права Національного університету «Одеська юридична академія». 22.04.2022 / ред.кол.: Б.В. Фасій, О.В. Минькович-Слободяник, Н. М. Лазарева, І. П. Мартишко. Миколаїв : МІП НУ «ОЮА», 2022. С.42-45.

11. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2768-14>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-87>

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЛЬ АСОЦІАЦІЇ ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ УКРАЇНИ В ІНТЕГРАЦІЇ МЕДІАЦІЇ У ВИКОНАВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Карашук Катерина Леонідівна

*доктор філософії в галузі права, медіатор, адвокат,
приватний виконавець виконавчого округу м. Києва
м. Київ, Україна*

Практика функціонування національних судових систем більшості країн світу показує їх недостатню ефективність у захисті прав та основоположних свобод людини, що пов'язане із високою вартістю, тривалістю та недостатнім рівнем виконання судових рішень. Тому у різних сферах суспільного життя для вирішення спорів все ширше застосовується медіація як альтернативний спосіб врегулювання конфліктів за допомогою незалежного посередника, який допомагає сторонам шляхом переговорів досягти консенсусу через укладення угоди за результатами медіації.

За допомогою медіації правовідносини між сторонами конфлікту виводяться із сфери державного примусу до сфери саморегулювання. Важливо, що при участі кваліфікованого медіатора сторони самостійно досягають консенсусу, а отже – добровільно виконують прийняте ними рішення, зафіксоване у відповідній угоді.

Правові підстави застосування медіації у різних сферах суспільного життя та на всіх стадіях судового провадження, в тому числі і на стадії виконання рішень, встановлені Закон України «Про медіацію» 16.11.2021 р. [1]. Відповідні норми про застосування медіації містять також кодекси України, перш за все – процесуальні, а також Кримінальний кодекс, Кодекс законів України про працю та інші нормативно-правові акти.

Асоціація приватних виконавців України (надалі – АПВУ) активно включилась у процес впровадження та розвитку медіації на стадії виконавчого провадження. Інституційно це оформлено створенням Комітету з медіації та інших видів альтернативного врегулювання спорів як дорадчого органу при Раді приватних виконавців України (надалі – РПВУ) на підставі її рішення від 06.11.2023, яким також затверджено відповідне Положення [2]. Наразі Комітет діє у складі 6 осіб: Голова Комітету – Катерина Карашук, члени Комітету: Максим Борецько, Віра Дорошкевич, Вікторія Жданович, Олексій Кузьменко, Микола Овчаренко. Метою Комітету є поширення інформації серед приватних виконавців про альтернативні види врегулювання конфліктів (спорів), а саме медіацію.

Участі АПВУ в інтеграції медіації у виконавче провадження здійснюється у трьох основних напрямках: участь у законотворчій діяльності; навчання приватних виконавців навичкам медіації; участь у комунікативних заходах та популяризація медіації.

Важливою передумовою ефективного застосування медіації у виконавчому провадженні є удосконалення відповідного законодавства. З метою напрацювання та внесення відповідних пропозицій розпорядженням Голови РПВУ від 01.04.2024 № 2/24 [3] створено Робочу групу, до якої включено: Русецьку О. О., Голову АПВУ – голову робочої групи; Авторгова А. М., заступника Голови АПВУ; Вербу О. Б., члена Дисциплінарної комісії приватних виконавців; Карашук К. Л., голову Комітету з медіації та інших видів альтернативного врегулювання спорів; Притуляка В. М., члена Кваліфікаційної комісії приватних виконавців.

Робочою розроблено Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження медіації в межах виконавчого провадження», основні положення якого такі:

- до переліку суб'єктів, які беруть участь у виконавчому провадженні, додається медіатор, який обирається з числа приватних виконавців, які включені до відповідного реєстру приватних виконавців-медіаторів, ведення якого забезпечує АПВУ;
- приватний виконавець не може бути медіатором у виконавчому провадженні, яке він здійснює;
- медіація в межах виконавчого провадження проводиться впродовж 10 робочих днів з моменту укладення договору про проведення медіації;
- у разі укладання сторонами угоди за результатами медіації, виконавчий збір стягується у розмірі 50 відсотків, від передбаченого законом для відповідної категорії стягнення;
- при укладенні сторонами договору про проведення медіації в межах виконавчого провадження виконавець може відкласти проведення

виконавчих дій з власної ініціативи або за заявою стягувача чи боржника на строк до 10 робочих днів, про що виноситься відповідна постанова;

- у разі укладення сторонами угоди за результатами медіації, виконавець вносить постанову, у якій фіксує домовленість сторін, та визначає оновлений розмір виконавчого збору або основної винагороди, що підлягає стягненню;

- під час розгляду питань про притягнення приватного виконавця до дисциплінарної відповідальності, може бути проведена процедура медіації між ним та учасником виконавчого провадження, на підставі скарги якого ініційовано дисциплінарне провадження.

Останнє положення продиктоване позитивною практикою розгляду скарг на дії приватних виконавців, яка наразі вже існує. Після проведення медіації понад третину скарг, направлених минулого року Головою РПВУ Оксаною Русецькою Голові Комітету з медіації Катерині Карашук, відкликано заявниками. Такі результати дали підстави для внесення до Положення про Комітет з медіації змін щодо обов'язкового застосування медіації при розгляді скарг на дії приватних виконавців, направлених до АПВУ.

Оскільки одною із істотних перешкод застосування медіації у виконавчому провадженні є недостатність кваліфікованих медіаторів, обізнаних із виконавчим провадженням, АПВУ та Комітетом з медіації приділяється значна увага підвищенню кваліфікації приватних виконавців у сфері медіації.

Університетом КРОК і ГО «Асоціація медіаторів-правників України» розроблено та імплементовано навчальну програму з медіації для приватних виконавців. Навчання за програмою тривало 3 місяці, в онлайн форматі, загальний обсяг підготовки становив 94 години. Приватні виконавці з різних регіонів України пройшли навчання разом з тренерською командою Бізнес Школи КРОК (Україна) і ASSERTIVE Group (Швейцарія).

7 грудня 2024 року в Бізнес Школі КРОК відбулася церемонія вручення свідоцтва про підвищення кваліфікації 18 учасникам програми «Базові навички медіатора». Наразі Бізнес-школою КРОК випускається вже друга група за програмою по медіації для приватних виконавців.

Важливим заходом для підвищення кваліфікації приватних виконавців у сфері медіації став організований 12.11.2024 Асоціацією приватних виконавців України вебінар з підвищення кваліфікації приватних виконавців «Реалії та перспективи медіації у виконавчому провадженні». Захід проведений під головуванням Оксани Русецької. Модератором та лектором вебінару виступила Голова Комітету РПВУ з медіації та інших видів альтернативного врегулювання спорів Катерина Карашук. Ця подія за участю 70 приватних виконавців започаткувала професійне навчання з основ медіації для приватних виконавців та

продемонструвала значний інтерес спільноти до навчання медіаційним технікам.

Голова та члени Комітету з медіації проводили роботу по популяризації медіації у виконавчому провадженні через засоби масової інформації та на комунікативних заходах. У 2024-2025 р. опубліковано понад 20 актуальних науково-практичних матеріалів, присвячених темі медіації у виконавчому провадженні. Члени АПВУ та Комітету з медіації та інших видів альтернативного врегулювання спорів брали активну участь у комунікативних заходах (конференціях, круглих столах) з метою висвітлення проблем та перспектив застосування медіації у виконавчому провадженні.

Підводячи підсумки, слід визнати, що АПВУ та Комітетом з медіації та інших видів альтернативного врегулювання спорів досягнуто позитивних результатів щодо інтегрування медіації у виконавче провадження. Втім, зупинитися на досягнутому не можна, слід проводити подальшу роботу в таких напрямках:

- сприяння внесенню змін до чинного законодавства з метою удосконалення регулювання застосування медіації у виконавчому провадженні;
- подальше залучення приватних виконавців до навчання базовим навичкам медіатора та одержання ними відповідних сертифікатів;
- створення реєстру приватних виконавців-медіаторів, ведення якого забезпечує АПВУ;
- популяризація медіації у виконавчому провадженні через публікації у професійних виданнях та участь у комунікативних заходах.

Всі ці заходи сприятимуть більш активному застосуванню медіації у виконавчому провадженні та підвищенню ефективності виконання рішень.

Література:

1. Про медіацію: Закон України від 16.11.21 № 1875-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 02.05.2025).
2. Про Комітет з медіації та інших видів альтернативного врегулювання спорів: положення, затверджене Рішенням РПВУ N 61 від 06.11.2023. URL: <https://drive.google.com/file/d/1WmT-nCgRrRp6YXr6O0MRDjpqU2DkdbZ/view> (дата звернення 05.05.2025)
3. Про створення Робочої групи з напрацювання пропозицій щодо внесення змін до законодавства щодо впровадження медіації: розпорядження РПВУ від 01.04.2024 № 2/24. URL: <https://apvu.com.ua/tpost/pvdr9bfo51-rozporyadzhennya-pro-stvorennnya-robocho> (дата звернення 05.05.2025)